

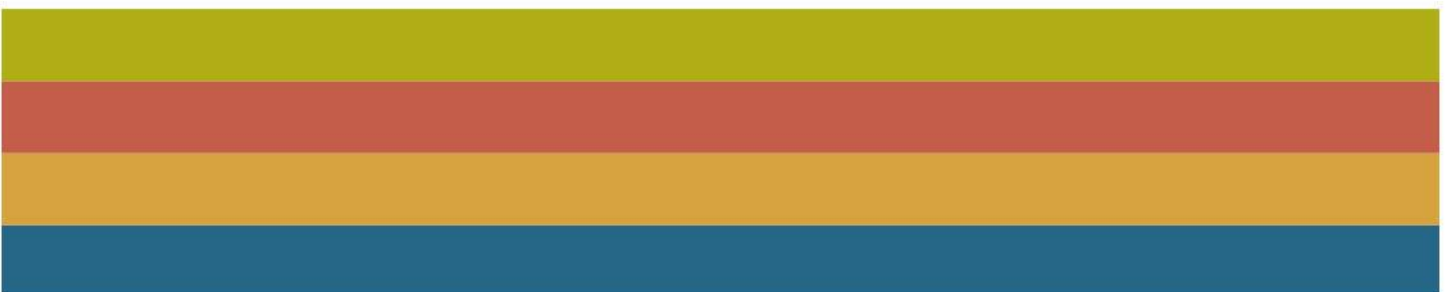

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Sluis Kornwerderzand

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

4 mei 2017 / projectnummer: 3061

1. Oordeel over het MER en de aanvulling daarop

Het sluiscomplex in de Afsluitdijk bij Kornwerderzand is niet breed en diep genoeg om grote schepen (luke jachten, kust- en binnenvaartschepen) te laten passeren. De Provincie Fryslân wil, mede namens een aantal andere publieke en private partijen¹, het sluiscomplex aanpassen en een aantal vaargeulen in het IJsselmeer verdiepen. Het belangrijkste doel daarvan is de concurrentiepositie en werkgelegenheid bij scheepswerven langs het IJsselmeer en in Harlingen te verbeteren. De aanpassing van de sluis biedt ook kansen voor verbetering van recreatieve voorzieningen en de verkeersveiligheid. In dit advies geeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (verder 'de Commissie')² aan of het milieueffectrapport (MER) en de aanvulling tezamen voldoende informatie geven om goed onderbouwde besluiten te kunnen nemen, die nodig zijn om de sluis te vergroten en de vaargeulen te verdiepen.

Eerdere adviezen

De Commissie signaleerde in een eerder advies (uitgebracht op 3 april 2017) dat in het MER informatie ontbrak die van belang is voor de besluitvorming:

- Voor het besluit over het sluiscomplex was nog onvoldoende aandacht besteed aan de effecten van de aanlegwerkzaamheden op beschermde natuur. Dit geldt vooral voor watervogels en Meervleermuizen, die deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer.
- Voor een besluit over verruiming van de vaargeulen waren de effecten van het baggeren of onderzuigen zelf en van het storten van baggerspecie nog onvoldoende beschreven.

De Commissie adviseerde deze informatie aan te vullen voorafgaand aan de besluitvorming over respectievelijk de aanpassing van het sluiscomplex en de verruiming van de vaargeulen. Deze aanvulling is op 14 april 2017 aan de Commissie toegestuurd. Dit advies gaat over de informatie in het MER en de aanvulling tezamen.

Oordeel over het MER en de aanvulling

In de aanvulling is nader ingegaan op de mogelijke effecten van de werkzaamheden aan het sluiscomplex voor watervogels en de Meervleermuis, ook in cumulatie met andere activiteiten in het studiegebied. De aanvulling maakt voldoende aannemelijk dat deze effecten voorkomen of beperkt kunnen worden, mits voldoende mitigerende maatregelen worden getroffen. De aanvulling laat ook zien dat effecten van het verruimen van de vaargeulen kunnen worden voorkomen door het zorgvuldig kiezen van de uitvoeringswijze en -periode. Er zullen geen tijdelijke baggerdepots worden ingericht, de vrijkomende baggerspecie zal worden gebruikt bij andere projecten in het IJsselmeergebied. Eventuele effecten daarvan worden in de betreffende projecten meegenomen.

De Commissie is van oordeel dat het MER en de aanvulling tezamen voldoende informatie bevatten om het milieubelang volwaardig mee te wegen in de besluitvorming.

¹ Provincies Flevoland, Overijssel en Drenthe, gemeenten Súdwest-Fryslân, Harlingen, Fryske Marren, Urk, Kampen, Zwolle en Meppel en de scheepswerven en verladingsrondom het IJsselmeer.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3061](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak

2. Toelichting op het oordeel

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel over het MER en de aanvulling toe. Per aspect is eerst een korte samenvatting gegeven van het oordeel over het MER en vervolgens wordt het oordeel over de aanvulling toegelicht. Voor een uitgebreide toelichting op het oordeel over het MER wordt verwezen naar het voorlopige toetsingsadvies van 3 april 2017.

2.1 Gevolgen voor Natura 2000-gebieden

Oordeel over het MER

Het plangebied wordt begrensd door de Natura 2000-gebieden Waddenzee en IJsselmeer. De gevolgen van het project voor deze gebieden zijn beschreven in hoofdstuk 9 (Natuur) van het MER en Bijlage 3 (Passende beoordeling/Natuurtoets). Significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden worden in de Passende beoordeling uitgesloten. De Commissie vond de onderbouwing van deze conclusies om de volgende redenen niet goed navolgbaar³:

1. De gevolgen voor watervogels zijn alleen beoordeeld in (het kleine) "telgebied 39", terwijl de verstoringcontouren van geluid- en lichthinder als gevolg van de werkzaamheden aan het sluiscomplex ook daarbuiten liggen.
2. De gevolgen zijn niet navolgbaar (kwantitatief) beschouwd in cumulatie met andere projecten in de directe omgeving waaronder 'Versterking Afsluitdijk', 'Windpark Fryslân' en de 'Vismigratierivier'.
3. In het MER is onvoldoende onderbouwd dat er bij verstoring voldoende uitwijkmogelijkheden zijn in het overige deel van de Waddenzee en het IJsselmeer.
4. Uit het MER valt niet duidelijk op te maken waarom effecten op de Meervleermuis uitgesloten kunnen worden.

Aanvulling

In de aanvulling zijn ook de vogelaantallen in de twee aangrenzende telgebieden (38 en 40) in beschouwing genomen. Duidelijk wordt dat de drie telgebieden (38, 39 en 40) van belang zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen van acht soorten niet-broedvogels. Deze soorten gebruiken het gebied als rustplaats. De visetende vogelsoorten Aalscholver, Fuut en Grote Zaagbek gebruiken het gebied bovendien als foerageergebied. Het verstoorde gebied ligt in de telgebieden 39 en het westen van 38. De relatief grote aandelen van Wulp, Topper, Pijlstaart en Grote Zaagbek bevinden zich buiten de verstoringcontour.

Significant negatieve effecten door geluid worden volgens de aanvulling uitgesloten omdat:

- a) watervogels maar beperkt gevoelig zijn voor geluidsverstoring;
- b) al geluidsverstoring plaats vindt door de A7 en scheepvaart;
- c) de heiwerkzaamheden (die het meest verstorend zijn) maar kort duren.

Mitigatie is eventueel mogelijk door te werken met aanlegmethoden zonder impulsgeluiden. Additionele lichtverstoring zal alleen in het winterhalfjaar optreden. In die periode zijn Meervleermuizen niet actief. Gesteld wordt dat watervogels het gebied vooral gebruiken als rustplaats en daar minder gevoelig zijn. Bovendien kan lichtverstoring gemitigeerd worden door armaturen te gebruiken die alleen op de werklocatie en niet op het water gericht zijn.

³ Zie voor een uitgebreide toelichting op het oordeel van de Commissie het voorlopige toetsingsadvies d.d. 3 april 2017.

In de aanvulling wordt beschreven dat cumulatieve verstoring vooral te verwachten valt in combinatie met de Vismigratierivier, indien die werkzaamheden gelijktijdig zouden plaats vinden. Samenvattend wordt geconcludeerd dat de werkzaamheden aan het sluisencomplex in combinatie met de drie eerdergenoemde projecten (Versterking Afsluitdijk, Windpark Fryslân en de Vismigratierivier) niet leiden tot significant negatieve effecten op watervogels omdat:

- a) de verstoring zeer tijdelijk is;
- b) voldoende tijdelijke uitwijkmogelijkheden bestaan die voldoende draagkracht hebben om aan de behoefte aan rust te voorzien;
- c) voldoende beschikbare mitigerende maatregelen mogelijk zijn.

Op grond van het MER, de Passende beoordeling en de aanvulling acht de Commissie aangetoond dat significant negatieve effecten op Meervleermuizen zijn uitgesloten. Ze acht eveneens aangetoond dat significante negatieve gevolgen voor niet-broedvogels zijn uitgesloten, mits de beschreven mitigerende maatregelen daadwerkelijk worden ingezet. Dit lijkt nodig omdat de versturende effecten van het sluiscomplex en andere projecten gezamenlijk een periode van ruim zes jaar kunnen beslaan (medio 2017 – eind 2023), terwijl sommige beïnvloede soorten zich rond of onder de instandhoudingsdoelstelling bevinden. Het is nog niet duidelijk waarom er voldoende uitwijkmogelijkheden zouden zijn, zoals in MER, de Passende beoordeling en de aanvulling daarop wordt gesteld. Anderzijds zijn er maatregelen te treffen waardoor de effecten in belangrijke mate gemitigeerd kunnen worden. Naast de in het MER en de aanvulling genoemde alternatieve aanlegmethode en lichtmitigatie lijkt het ook mogelijk om de werkzaamheden aan het sluisencomplex en de vismigratierivier zodanig te plannen dat de verstoring daardoor niet wordt vergroot.

2.2 Effecten van verruiming van vaargeulen

Oordeel over het MER

Omdat het sluiscomplex geschikt gemaakt zal worden voor schepen met een grotere diepgang dienen ook de vaargeulen op het IJsselmeer deze diepgang te kunnen faciliteren. Daarvoor moeten enkele vaargeulen worden verdiept tot -5,50 meter NAP. Het MER beschrijft op hoofdlijnen de effecten van twee varianten voor deze verdieping: baggeren of onderzuigen.

De Commissie was van oordeel dat in het MER en de Passende beoordeling de effecten van het baggeren of onderzuigen zelf en van het storten van de baggerspecie nog onvoldoende waren beschreven, omdat:

1. de doorlooptijd en de tijd van het jaar waarin de werkzaamheden (kunnen) plaatsvinden niet waren beschreven, waardoor effecten van verstoring en vertroebeling niet goed beoordeeld kunnen worden;
2. uit het MER niet duidelijk is op welke wijze de vrijkomende baggerspecie wordt verwerkt en wat daarvan de mogelijke (worst case) gevolgen zijn.

Aanvulling

In de aanvulling is aangegeven dat de baggeractiviteiten volgens de huidige planning plaats vinden in de periode februari-december 2019. Er vindt daardoor slechts zeer beperkt overlap in ruimte en tijd plaats met het voorkomen van watervogels op kritieke momenten (schelp-

dieretende watervogels in voedselgebieden, visetende watervogels, ruiende Futen). De invloed van de baggerwerkzaamheden is daarnaast ook beperkt. Er wordt alleen gewerkt in de vaargeul, waar al verstoring plaatsvindt vanuit het reguliere scheepvaartverkeer. Vertroebeling van het water wordt in tijd en ruimte tot een minimum beperkt, en heeft geen invloed op de kwaliteit van leefgebieden van watervogels.

In de aanvulling is aangegeven dat de baggerspecie die vrijkomt bij het verdiepen van de vaargeul volledig wordt toegepast bij andere projecten in het IJsselmeergebied. Er worden geen tijdelijke depots gemaakt. De effecten van het storten van de baggerspecie zullen worden meegenomen bij de betreffende projecten.

Daarmee acht de Commissie voldoende informatie beschikbaar voor de besluitvorming over de verdieping van de vaargeulen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (mede namens de provincies Flevoland, Overijssel en Drenthe, de gemeenten Súdwest-Fryslân, Harlingen, Fryske Marren, Urk, Kampen, Zwolle en Meppele en de scheepswerven en verladers rondom het IJsselmeer)

Bevoegd gezag: Gemeente Súdwest Fryslân

Besluit: Vaststelling van bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: D3.1

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D3.1

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: De Provincie Fryslân is initiatiefnemer voor de realisatie van uitbreiding van het sluiscomplex in de Afsluitdijk bij Kornwerderzand. Daarmee zal de sluis geschikt worden voor grotere schepen (beroepsvaart en grote jachten). De aanpassing van de sluis gaat gepaard met verdieping van een aantal vaargeulen in het IJsselmeer. Voor de aanpassingen aan het sluiscomplex is een wijziging van het bestemmingsplan van de gemeente Súdwest-Fryslân nodig. Voor de besluitvorming hierover wordt de m.e.r.-procedure doorlopen. Het MER wordt mogelijk in een later stadium ook gebruikt voor vergunningsverlening over de verruiming van de vaargeulen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 24 juli 2015

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 27 juli tot en met 7 september 2015

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 14 juli 2015

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 24 september 2015

Ter inzage legging MER: 10 februari 2017

Voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 3 april 2017

Toetsingsadvies uitgebracht: 4 mei 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. A.J. Blik

dhr. ir. C. van der Giessen

dhr. drs. P.J. Jongejans (secretaris)

dhr. drs. M.A. Kooiman

mw. M.A.J. van der Tas (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende

informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3061](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft kennis genomen van 3 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 29 maart 2017 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

